ПОП во Австрија

Искуства и совети од Канцеларијата за координација на постапувањето со пакување (VKS)

Студиска посета од Северна Македонија во рамки на Твининг проект на ЕУ

13 јуни 2023

Канцеларијата за координација на постапувањето со пакување - Andreas Pertl

Отворен пазар за ПОП во Австрија

- Поради регулативите на ЕУ, Австрија мораше да ја преработи законската рамка за да **овозможи слободен пристап до пазарот** на колективните постапувачи со отпад од пакување
  - Овој процес беше овозможен со измени и дополнувања на Законот за Управување со отпад на Австрија (WMA) во 2013 год. и Уредбата за пакување од 2014 год, која стапуваше во сила на 01/01/2015
- Обврските на колективните постапувачи од старите закони малку се променија но воглавном беа пренесени на новите субјекти

- **Конкуренција на пазар на ПОП од околу 200 мил. € годишно и 1.2 мил. тони пакување**

VKS како неутрален играч

- Законот нудеше можност надлежното министерство да основа компанија која ќе пружа **поддршка на Министерството да врши надзор и координација** над различните активности во рамки на конкурентниот систем на одговорност на производителите.
  - Канцеларијата за координација на постапувањето со пакување (VKS) се основа како **непрофитна организација** со одлука на Министерството во 2014 год.

- VKS е во сопственост на Агенцијата за животна средина (Umweltbundesamt GmbH, која, пак е во сопственост на Сојузна Република Австрија) = **VKS е 100% во државна сопственост**
- **Сите колективни постапувачи мора да контактираат со VKS** како задолжителна обврска, за да добијат дозвола од Министерството.
  - Во моментот дозвола имаат **шест колективни постапувачи** во Австрија.

VKS како неутрален играч

- VKS
  - не е регулатор туку **поддржувач на реализацијата на облигационите обврски на колективните постапувачи**
  - нема надлежност на граѓански суд, но **води сметка за да има фер конкуренција**

- И покрај сменетата законска рамка и воведување на конкурентен пазар, **ова не смее да промени ништо во однос на квалитетот и достапноста на услугите кон јавноста** за да се одржи високото ниво на доверба и подготвеност да ја собираат амбалажата онака како што се бара од нив

Австрискиот систем на ПОП

- Канцеларијата за координација на постапувањето со пакување (VKS) како неутрален елемент
- **<u>ПОП</u>** <u>е осмислен како</u> **<u>МОДЕЛ СО ЦЕЛОСНА ЦЕНА</u>**

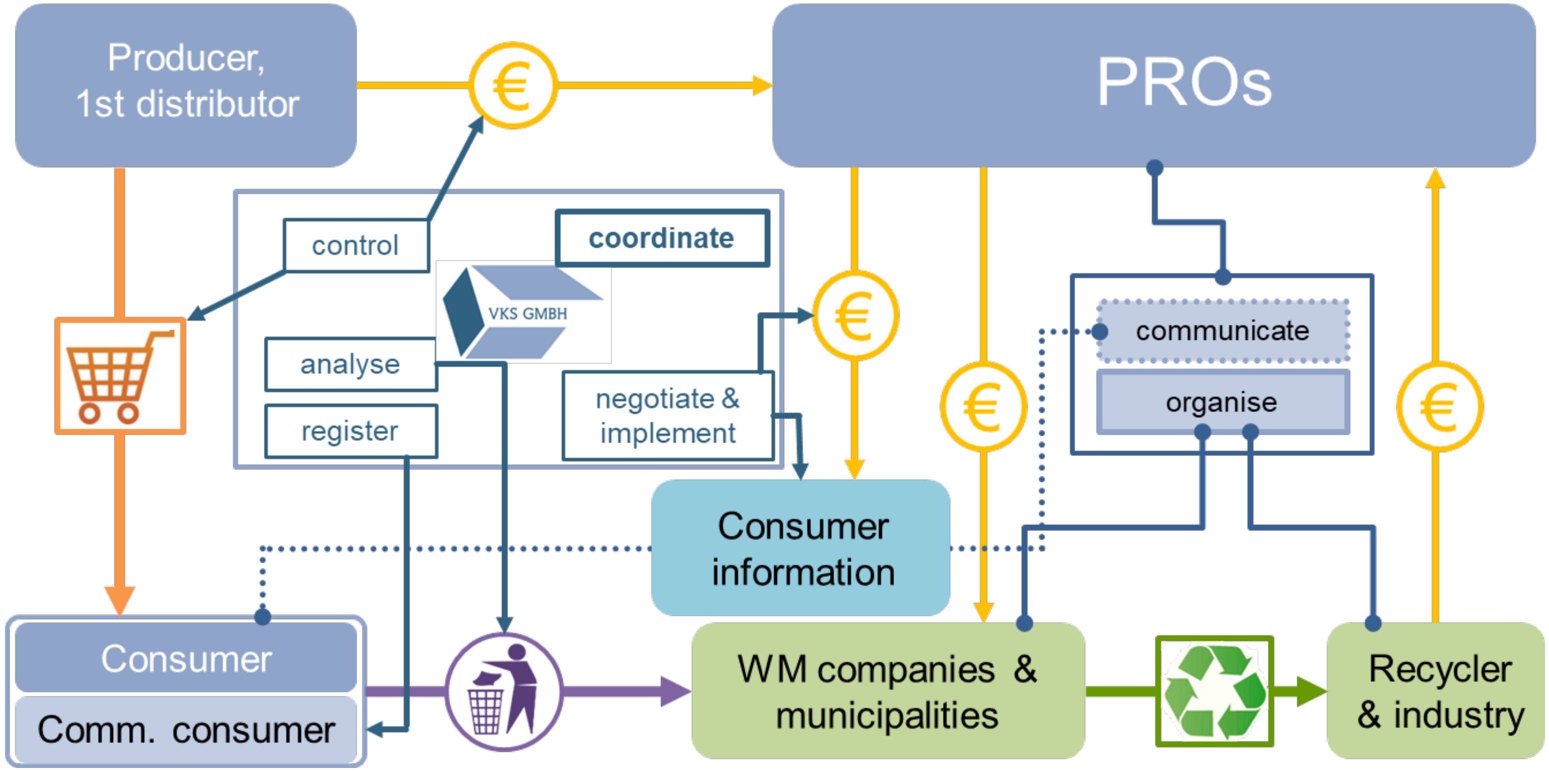

Релација Министерство – колективни - VKS

- **Министерството:**
  - Ги овластува и врши надзор на колективните постапувачи
  - Врши надзор врз работата на VKS
- **Колективните постапувачи:**
  - Склучуваат договори со VKS и ѝ плаќаат на VKS согласно договорот
  - Известуваат до министерството – Целите кои треба да се исполнат согласно законот, уредбата за пакување и решението на министерството
- **VKS:**
  - Склучува договори со колективните постапувачи
  - Доставува извештаи до министерството – во врска со реализација на задачите зададени со Закон и по одлука на министерството
  - Доставува извештаи до колективните постапувачи за исполнување на договорните обврски

WORKING GROUPS – TASK RELATED

Следење, ревизија и надзор

Министерство

Ревизија на неплаќачите (за кои има сомневање)

Надзор над колективните
Недискриминација како начело

Пресметка на уделот на пазарот
Следење и (стандардизација) на собирањето

Лотарија во регионите

Проверка на квотите за рециклирање

Следење и проверка на квотите за рециклирање

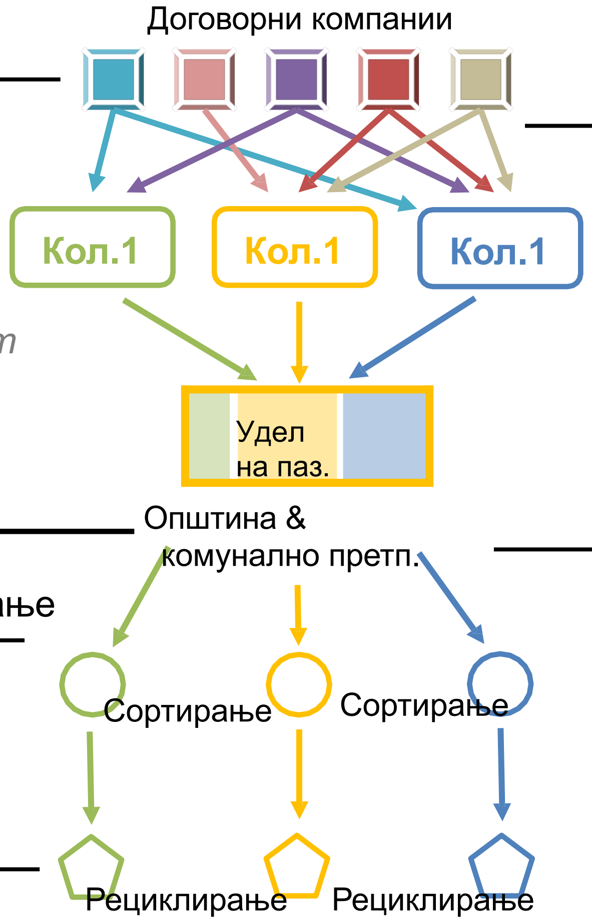

VKS

Ревизија на колективните

Услови за арбитража

Анализа и проверка на кредибилност на собраниот отпад
Листа на членови на колективните
Регистар на создавачите на комерцијален отпад
Информации за потрошувачите

Source: ARA (2018)

Каде има конкуренција во австрискиот систем на ПОП?

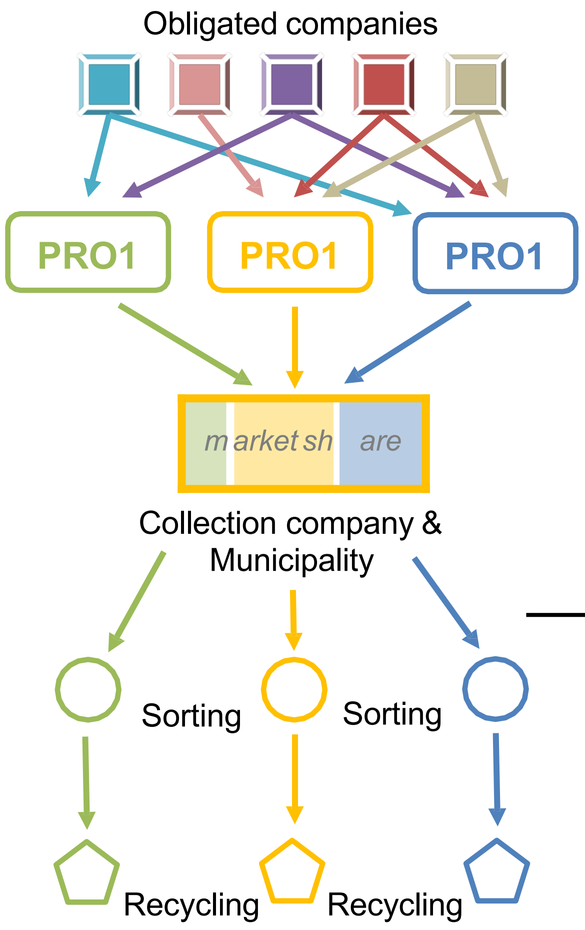

- Консултации со договорни компании (можност за рециклирање, оптимизација на системите за управување со отпад, …)
- Полесно лиценцирање за компаниите
- Севкупна и интерна ефикасност

НЕМА КОНКУРЕНЦИЈА во:

- *Услугатта за собирање = модел на заедничко користење*
- *Делење на трошоците*
- *Делење на собраните фракции отпад*

- Склучување на договори со постројки за сортирање, рециклирање
- Логистички перформанси
- Продажба на секундарни сировини

Управување со начинот на известување за количините

- Министерството НЕ е одговорно за регистрирање на производителите – но, постојат можности за контрола

- Детални податоци за производителот се доставуваат до Министерството и до VKS **ЕДНАШ** годишно од страна на колективните постапувачи
  - Имиња, адреси, количини на амбалажа

- Збирните податоци за производителите се генерираат електронски од страна на колективните постапувачи секој месец како основа за пресметување на месечниот удел на пазарот на Министерството
  - Вкупната количина на амбалажата според категории

Контрола од страна на Министерството на компании кои се под сомнеж дека се неплаќачи

- Контрола од **Министерството**
  - Фокус на компании кои не се дел од колективните (можни **слободни јавачи**)
  - Окривање на сомнителни предмети, преку
    - Посебен фокус на конкретни гранки и споредбена анализа
    - Информации од конкуренција,…
  - Административни казни ако се утврди непочитување на обврските

Ревизија (контрола) на договорните компании од VKS

- Контрола од страна на **Канцеларијата за координација** (VKS)
  - 80% од количините од видовите на пакување за кои има договор колективниот постапувач во период од 3 години
  - Заеднички систем на контрола од надворешните ревизори, во координација со Министерството и колективните постапувачи.
  - Околу 800-1000 контроли годишно.
  - Контролите на VKS се само за компании – учеснички во системот на колективниот постапувач
  - Доведува до спречување на „слободните јавачи” во нивните намери
- Што ако резултатите укажуваат на **девијации?**
  - Ако пријавените количини се прениски
    - Вообичаено решение: плаќање на потребниот износ до колективните постапувачи
    - Намерна повреда на обврските: плаќање на потребниот износ до колективните постапувачи и информација до министерството – можност за административна постапка
  - Ако количината е превисока:
    - Намалување на надоместот следниот пат

Листа на членки на колективните

- VKS е задолжена за објавување **на список на членки на колективните**
  - Моменталната слика на членки се генерира на месечна основа, автоматски преку интерфејсот на информацискиот систем API од колективните до VKS
  - VKS ја проведува кредибилноста и квалитетот на податоците, вклучително автоматски фидбек до колективниот постапувач, ако се утврдат неточни податоци
  - На јавноста е достапна онлајн алатка за пребарување, обезбедена од VKS
    - Јавноста може да пребарува според името на компанијата, ЕМБС, даночниот број, адресата…
    - Можност за проверка на компанијата доколку добавувачот член на колективен постапувач (= проверка на усогласеност со законите)

Анализа на сортирањето на отпадот од пакување од VKS

- VKS организира **анализа на сортирањето на отпадот од пакување**
  - Lесна амбалажа
  - Метална амбалажа
- Анализата ја прави надворешен експерт
  - Експертот се бира преку процес на јавна набавка и со него се потпишува договор
- **Околку 520 примероци од собраниот отпад (1m³)**
  - Распределено според количина од сите региони на Австрија
  - Распределено преку целата година, за да се земат предвид и сезонските влијанија
  - Сортирањето се прави директно на местото каде се собира отпадот од пакување (според уделот на пазарот) заеднички од колективните постапувачи

Анализа на сортирањето на отпадот од пакување од VKS

- **Резултати** од анализата се користат **за**
  - Пресметување на нето собраниот отпад од пакување кој се користи за доставување извештаи до Министерството (на пр. квоти за собирање и рециклирање)
  - Следење на перформансите на системот за собирање од страна на колективните постапувачи

- Можност за следење на извештаите на производителите во врска со вкупните количини и видови пакување во Австрија
  - **Потребни податоци:**
    - Анализа за сортирањето на одделно собраниот отпад од пакување (се прави на годишна основа од VKS)
    - Анализа за сортирањето на остаточниот отпад (на секои 3 до 6 години од страна на општините)
  - **Можности?**
    - Да се утврдуваат трендови и прават споредби
    - Конкретните резултати не се прецизни поради повремени непоклопувања

Информации за потрошувачите од VKS

VKS GMBH

- VKS ги координира активностите и ги **информира потрошувачите за одделно собирање и спречување на создавање** отпад од пакување заедно со колективните пост.
- Колективните, Министерството и VKS изготвуваат **заеднички концепт на информирање на јавноста** (кој се ажурира годишно) со правилата и конкретните задачи за координација и информирање на потрошувачите

- Нова задача на **VKS** е **директно информирање на потрошувачите и на ова се работи**
  - Финансии: сите задачи и активности на VKS се финансираат од страна на колективните, според нивниот удел на пазарот

- **Бренд & вебсајт**: www.oesterreich-sammelt.at

ÖSTERREICH SAMMELT

Советници за комунален отпад

- Услугите на советниците за комунален отпад и дефинирањето на овие услуги се дел од договорот помеѓу колективните постапувачи и општините
- VKS е задолжена за **квалитетот на информациите** за потрошувачите кои ги даваат советниците за комунален отпад (околу 260 лица)
  - Врз база на заедничкиот концепт за односи со јавноста
  - Извештаите за работата на советниците треба на квартална основа да се доставуваат од општините до VKS преку онлајн платформа за проверка, како основа за исплати од колективните постапувачи
- Улоги и задолженија на советниците за отпад:
  - Директно давање совети до жителите на општината (по телефон, мејлови, преку вебсајтот на општините…)
  - Совети во училишта & градинки, јавни установи, станбени комплекси…
  - Соработка со кампањите и измени на системот на собирање на отпад…

Пакување во остаточниот отпад

- Отпадот од пакување во остаточниот отпад беше предмет на анализа од Министерството и од австриските региони (= сојузни покраини)
- Резултатите од овие анализи за сортирање се влезни параметри за пресметките дадени во „**уредбата за надоместок**“ **за амбалажа од домаќинствата**
- На годишна основа, VKS ги пресметува резултатите од примената од уредбата за надоместокот, тоните амбалажа во преостанатиот отпад што треба финансиски да се надомести од колективните постапувачи
- **Општините** го доставуваат пресметаниот (од нивна страна) **трошок за отстранување на отпадот по тон** од остаточен отпад до колективните
  - Колективните постапувачи имаа право да вклучат внатрешен ревизор за проверка на трошоците
  - За некои општини пресметките беа повторени

Регистар на отпад од комерцијално пакување од VKS

- VKS е дավател на **онлајн систем за регирстрација** за компании кои создаваат поголеми количини на отпад од пакување за да имаат **пристап до услуги на колективните постапувачи** (= покривање трошоци за превоз и управување со отпад)

- **Потребни податоци** од компании:
  - Проценета количина на отпад од пакување според категорија (пр. хартија, метали, пластика, EPS, дрво…)
  - Проценета количина на пакување што учествува во системот на ПОП (на пр. отпадот од сопственото увезено пакување е ослободен од обврските за ПОП...)
  - Адреси, имиња…

- Компаниите за управување со отпад се директен контакт на компаниите со амбалажен отпад од компании
  - Потребна е солидна соработка помеѓу компаниите, колективните постапувачи и VKS

Програми за спречување на создавањето на отпад на колективните постапувачи

VKS GMBH

- Колективните имаат обврска да платат 0,5% од приходот од дозволи за мерки за спречување на создавањето на отпад, кои треба да се потрошат преку независна трета страна (ЗУО)
- Договор помеѓу колективните и VKS како трета страна
- Задачи на VKS:
  - Управување со фондот за спречување на создавањето отпад
  - Организирање и избор на најдобри проекти за спречување на создавањето на отпад од независно жири
  - Контрола на квалитет на финансираните проекти
  - Исплата на корисниците на фондовите
  - Известување до Министерството
  - Информирање на заинтересираната јавност

Abfallvermeidungs-Förderung
der österreichischen
Sammel- & Verwertungssysteme für Verpackungen

rethinkrefusereduce
rethinkrefusereduce
rethinkrefusereduce

Примери на програми за спречување на создавањето на отпад

- Дефинирање на мерки и упатства за спречување на отпад за пекарници, ресторани, хотели, трговци на големо…
- Изработка на обука и едукативен материјал за училиштата,универзитети, обука на стручни лица…
- Спречување на материјал за пакување во различни сектори (на пр., преработувачи на месо, индустрија, електроника...) со оптимизиран дизајн
- Намалување на другите текови на отпад во различни сектори
- Повторна употреба на призводи од “second-hand продавници” до материјали во градежништвото
- Спречување на создавање на отпад од храна, преку банки за храна…
- **Преку 100 проекти** се комплетирани до сега
- Скоро секоја година се финансираат проекти од околу 1 милион евра

Идни задачи на VKS …

- Спроведување на ревизорски процеси за податоци добиени од новите обврски за известување за договорните компании
  - На пр. пакување за повторна употреба, категории на производи од пластика за една употреба, …
- Задачи за имплементација на директивата за пластика за една употреба (членови 8 и 10)
  - Јакнење на свесноста
  - Централизирана платформа за исплата за порамнување на трошоците (од колективните до општините)
- Платформа за известување за квота од амбалажа за пијалаци за повторна употреба
  - Дистрибутерите на храна треба да известат за нивната квота за повторна употреба на амбалажата за пијалаци според категорија (пр. пиво, млеко…)
  - Извештаите треба да се изготвуваат на годишна основа за продавници со продажен простор >400m²

Искуство после 7 години работа

- **Предности на отворениот пазар**
  - Подобрени услуги од страна на колективните кон членовите
    - од барател до клиент
  - Иновации за полесно користење од клиентите (пр. онлајн алатки за издавање дозволи…)
  - Механизам за контрола по однос на надоместоците за лиценци
    - Поголема економичност
  - Договорните компании имаат слобода на избор, доколку не им се допаѓа услугата на нивниот колективен постапувач
- **Слаби страни отворениот пазар**
  - Повеќе административни напори за делење на тековите на отпад, пресметки на трошоци, документација, сметководствени трошоци и следење – Податоци, податоци, податоци…
    - Решение = **Дигитализација**: Користење на веб-базирана алатка со заедничка база на податоци и соодветни кориснички права
  - Поголема потреба за „строги правила“ и јасни начела

Искуство после 7 години работа потребни нивоа на ревизија

- За да се постигнат рамноправни услоги за работа, потребни се различни нивоа на **сериозна ревизија** на слободниот пазар на колективни постапувачи
  - Контрола на договорните компании
  - Ревизија / следење на колективните постапувачи (надоместоци за дозволи, собран отпад, стапки на рециклирање…)
  - Јасни правила за следење и рециклирањње

- Јасна и рамноправна содржина во договорот во однос на ревизијата
  - Овозможување на законски дејствија од страна на трета страна

- Ревизијата треба да ја организира **неутрална** трета страна или самостоен орган
  - на **национално** ниво
  - Неутрална трета страна во случај на потреба од второстепена реакција

Искуство после 7 години работа потребни услови

VKS GMBH

- Собирањето на отпад на Национална основа е вистински **УСПЕХ**
  - Поделба на трошоци (за инфраструктура, собирање, „клириншка куќа“…)
  - Делење на собраниот отпад = да се избегне “cherry picking” (издвојување на највредните материјали)
  - Начело на еднаков третман помеѓу колективните и општините/комуналните компании за активностите за кои се предвидува заедничко користење
- Задолжителен еднаков третман за сите членки на колективните постапувачи
  - Задолжително објавување на надоместоците за материјал за амбалажа
- Задолжително користење на обезбедените **бази на податоци** од страна на колективните и сите други вклучени партнери
  - Единствена можност за соодветно следење и ракување со податоци

Контакт информации

Dipl.-Ing. Andreas Pertl

Managing Director
T: +43 1 996 96 68-16
F: +43 1 996 96 68-99
andreas.pertl@vks-gmbh.at

VKS Verpackungskoordinierungsstelle
gemeinnützige Gesellschaft mbH
Mariahilfer Straße 84 / TOP 30, 1070 Vienna
http://www.vks-gmbh.at